

СУЧАСНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ХОРЕОГРАФІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПОЗАШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Зозуля К.В.

викладач кафедри початкової і професійної освіти
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
м. Харків, Україна

У тезах окреслюються сучасні перспективи розвитку хореографії в позашкільних закладах освіти; розглядаються основні методи навчання хореографії; виділяються методичні прийоми при засвоєнні танцювального матеріалу за рівнями підготовки.

Ключові слова: методика викладання, хореографія, позашкільна освіта, методи навчання хореографії.

The modern prospects for the development of choreography in extracurricular educational institutions have been outlined in the article. The main methods of teaching choreography have been revealed. The methodical techniques in mastering dance material by training levels have been distinguished.

Key words: methodics of teaching, choreography, extracurricular education, methods of teaching choreography.

Новітній етап розвитку суспільства, утвердження позашкільної освіти як складової структури освіти України зумовили перегляд її місця й ролі, визначення основних засад підвищення її якості. Позашкільна освіта є цілеспрямованим процесом оволодіння дітьми систематизованими знаннями про культуру, природу, людину, суспільство, опанування відповідними вміннями й навичками. Також вона забезпечує застосування знань на практиці, опанування вміннями та навичками творчої діяльності.

Позашкільна освіта вирішує питання емоційного, фізичного та інтелектуального розвитку особистості, формування її компетентностей. Однією із завдань позашкільної освіти є забезпечення вільного часу особистості, виховання й навчання в закладах позашкільної освіти та інших соціальних інституціях. Тому необхідним постає розкриття основних засад практичної реалізації змісту позашкільної освіти, зокрема відображення його методах роботи.

В останні роки проблемі освіти та вихованню дітей у закладах позашкільної освіти, а також діяльності цих закладів присвячено низку досліджень. Так, В. Берека охарактеризував соціально-педагогічні основи розвитку позашкільної освіти в Україні та роль позашкільних закладів у формуванні творчої особистості; О. Верещак обґрунтувала основні принципи позашкільної освіти; Г. Пустовіт проаналізував методологічні основи побудови змісту позашкільної освіти і виховання. Висвітленню зазначених питань присвячено праці в працях О. Биковської, Л. Бондар, В. Вербицького, Н. Ганнусенко, Л. Тихенко, Т. Цвірової та інших учених.

Аспекти розвитку хореографічного мистецтва цілісно розглядалися у працях Л. Бондаренко [1], В. Верховинець [2], О. Голдрич [3], Г. Гусев [4], а

також багатьма педагогами й керівниками професійних і самодіяльних танцювальних колективів України.

Останніми роками в хореографічній позашкільній освіті відбуваються інноваційні процеси (масове захоплення сучасними напрямками танцювального мистецтва). Хореографічне мистецтво складає невід'ємну частину художньо-естетичного виховання в позашкільній освіті, що дає можливість дітям досконало оволодіти красою та виразною мовою рухів, сприяє формуванню постанови тулубу, розвиває фізичну силу та витривалість при виконанні технічних і методичних складових народного танцю. Завдячуючи системі хореографічного навчання та виховання, діти долучаються до розвитку танцювальних та музичних здібностей, що допомагає більш досконалому та тонкому сприйняттю професійного хореографічного мистецтва.

Організація роботи в дитячому хореографічному колективі позашкільного навчального закладу забезпечується добром методичних прийомів, що викликають у дітей бажання творчості. Залежно від поставлених завдань керівник на заняттях використовує різноманітні методи навчання (інформаційно-рецептивні, евристичні, дослідницькі, репродуктивні), частіше поєднуючи їх.

Методи навчання – це знаряддя в руках вчителя, це спосіб його дії у ставленні до учня й способи роботи учня під керівництвом вчителя.

За джерелами сприйняття й передачі інформації методи поділяються на *вербальні* (пояснення, словесний метод, коментарі), *наочні* (показ, зразок, демонстрація, ілюстрації), *практичні* (виконання вправ), робота з літературою та відео матеріалом) [5].

До основних методів належать:

– пояснення викладача до тієї чи тієї вправи в процесі практичного заняття. Точність, лаконічність висловлювань викладача, чіткість у поясненні музичної розкладки не лише забезпечують розуміння учнями вимог до виконання тієї чи тієї вправи, а й сприймають мобілізації уваги, зосередженні на головному [5];

– словесний метод передбачає вміння педагога користуватись словом. Методичні прийоми вивчення танцювальних рухів і танцювальних зразків народно-сценічної хореографії не можуть існувати без словесних пояснень, вказівок. Користуватися словом та інтонацією керівник повинен обережно й артистично, щоб не принизити, не образити дитину, в голосі керівника дитячого хореографічного колективу повинно звучати бажання допомогти дитині поступово розкрити в кожному завданні ще невідомі їй можливості. Перед показом руху педагог характеризує його, розкриває значення, яке він матиме для танцю, підкреслює показом спочатку в загальній точній формі, а потім – кожного нюансу зокрема, говорячи про значення його для загальної форми танцю [3, с. 24]; показ застосовується при вивченні нового руху, пози, самостійного руху рук, голови, корпусу. За умови досконалої техніки подачі танцювального руху, він набуває відповідної естетичної форми. Цей метод можна назвати й методом розчленованого руху. Тільки після послідовного вивчення всіх деталей педагог поєднує їх і працює над формою всього руху. І. Сеченов зазначав, що жоден рух не буває без мислення, а роль образу він розцінював як регулятор поведінки. Саме

тому завдання педагога від час показу полягає не тільки в тому, щоб навчити дітей просто бачити рух, але, передусім, дати в ньому образне розуміння всієї форми [3, с. 22];

– зразок – правильне, емоційне, виразне виконання педагогом завдання, яке він ставить перед дітьми, що сприяє міцному засвоєнню матеріалу, стимулює розумову діяльність та є передумовою якісного виконання. Зразком може бути танцювальна фраза з двох-трьох рухів; частина хороводу, танцю, етюда; гра. При показі зразка застосовується метод цілісної вправи. У своєму виконанні педагог образно розкриває зміст і значення кожного уривку так, щоб у дитини з'явилося бажання його виконати. Тільки за такої умови діяльність її буде творчою. Показуючи зразок, педагогу треба разом із дітьми аналізувати його деталі, знаходити в них вже вивчені й знайомі їм рухи й те, як ці рухи пов'язані між собою;

– музичний супровід як методичний прийом є одним із найвпливовіших засобів виховання. Прослуховуючи музику незалежно від бажання та свідомості, виникають певні думки, почуття, образи, збагачується емоційна сфера дитини, яка впливає на якість виконання танцювальних рухів. Підбір музичних творів за змістом відповідно до національної приналежності танцювального руху, повинні відповідати внутрішньому світові дитини, відповідати характеристичні танцювальних образів [4].

Практичні методи, які використовуються в процесі практичних занять, належать до основної групи методів, спрямованих на оволодіння методикою виконання й викладання класичного танцю. Їх суть полягає в багаторазовому повторенні окремих вправ у так званому «чистому» вигляді, їхніх комбінацій і поєднання (залежно від етапу навчання) із метою відпрацювання техніки виконання [5].

Робота з літературою й відеоматеріалом використовується переважно в процесі самостійних занять. Практика засвідчує надзвичайну ефективність використання цих методів як засобу поліпшення якості навчання [5].

Отже, методику викладання танцю розглядаємо як історично сформовану сукупність специфічних засобів і методів системи хореографічного мистецтва. Найголовнішими у викладанні танцю є такі методи, як показ, зразок, словесний метод, пояснення, музичний супровід. Методика перебуває в постійному розвитку, змінах, збагачується новими методами і прийомами відповідно до вимог часу, тому ми маємо змогу запропонувати для подальшого вивчення та дослідження такий метод навчання, як спостережливість, котрий дає можливість стабілізувати виховні ситуації, які виникають у дитячому хореографічному колективі.

Список використаних джерел

1. Бондаренко Л. Методика хореографічної роботи в школі. К. : Музична Україна, 1971. 266 с.
2. Верховинець В. Теорія українського народного танцю. К. : Музична Україна, 1990. 149 с.

3. Гончаренко Ю. Моніторинг процесу викладання хореографії у системі загальноосвітніх закладів України. *Вища школа*. 2011. № 4. С. 33–37.
4. Максименко А. І. Методика викладання народно-сценічного танцю в позашкільному шкільному закладі. *Актуальні питання мистецької освіти та виховання*. 2015. № 1-2 (5-6). С. 212-222
5. Ритміка і танець. Програма для підготовчих груп ДМШ та ДШМ /Укладач Л. Ю. Цветкова. К., 1996.

ШТАЙНЕР-ПЕДАГОГІКА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІХ ВИКЛИКІВ

Іонова О.М.

доктор педагогічних наук, професор
завідувач кафедри теорії і методики викладання природничо-математичних
дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

Визначено коло актуальних культурно-освітніх проблем, які на практиці вирішує Штайнер-(вальдорфська) школа: цілісний розвиток особистості; здоров'язбереження школярів; запобігання асоціальних явищ; виховання дітей з особливими освітніми потребами тощо. Запропоновано шляхи залучення досвіду Штайнер-педагогіки в освітню практику вітчизняної школи.

Ключові слова: Штайнер-педагогіка, вальдорфська школа, культурно-освітні виклики, передовий освітній досвід.

The article author has identified a number of cultural and educational problems which Steiner (Waldorf) education solves in practice. They are holistic development of personality, schoolchildren's health maintenance, prevention of antisocial phenomena, education of children with special educational needs etc. The ways to attract Steiner education experience in national educational practice have been presented.

Key words: Steiner education, Waldorf school, cultural and educational challenges, advanced educational experience.

У поточному 2019 році відзначається 100-річчя від дня заснування першої вальдорфської школи (м. Штуттгарт, Німеччина). Її фундатор – Рудольф Штайнер – видатний філософ, педагог, творець духовно-наукового людинознавства – антропософії.

За багаторічну історію існування вальдорфська педагогіка не лише не зникла зі світового освітнього простору, а навпаки зміцнилася та перетворилася на широкий міжнародний освітньо-культурний рух, який охоплює понад 60 країн світу, що розташовані на всіх континентах – країн із різним політичним устроєм, культурно-історичними й релігійними традиціями.